

Ünite

5

İnsan Hakları Hukuku

Hangi
KPSS?

Hangi Kavramlar Bilinmeli?

1. Kuşak Haklar: Klasik insan hakları

2. Kuşak Haklar: Sosyal haklar

3. Kuşak Haklar: Dayanışma hakları

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi: Avrupa Konseyine bağlı

Dünya İnsan Hakları Günü: 10 Aralık

İnsan Hakları Eylem Planı Sloganı: Özgür birey, güçlü toplum, daha demokratik Türkiye!

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi: 10 Aralık 1948

Karel Vasak: İnsan haklarını kuşak olarak sınıflayan kişi

İNSAN HAKLARI HUKUKU

Bütün insanlar özgür; onur ve hakları bakımından eşit doğarlar.

İNSAN HAKLARI
EVRENSEL BİLDİRGESİ BM (1948)

BM (1948)

- Sadece insan olmamız sebebi ile sahip olduğumuz devredilemez, vazgeçilemez haklardır.
- Devletin görevi insan haklarını ihlal etmemek ve bu hakları her türlü saldırıdan korumaktır.
- İnsan hakları anlayışının kaynağı BM İnsan Hakları Bildirgesi'dir.

İNSAN HAKLARININ ÖZELLİKLERİ

- Evrenseldir.
- Doğustandır.
- Toplum öncesidir.
- Vazgeçilmezdir.
- Devredilmezdir.
- Dokunulmazdır.

**Dikkat
Edilmeli**

Köleliği yasaklayan: 1926 Milletler Cemiyeti

Fransa 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi

İngiltere'de (17-18. yy)'de insan hakları alanında yapılan faaliyetler

- Haklar Bildirgesi
- İhanet suçu yasası
- Act Of Settlement
- Habeas Corpus (Bu yasa tutuklanan bir kişinin mahkeme önüne çıkarılmasını, keyfi gözaltını önleyen bir yasadır.)
- Magna Carta (1215 yılındaki bu belge ilk defa Kralın yetkilerini sınırlamış, ilk anayasal belge olarak kabul edilmiştir.)

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BİLDİRGESİ

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonunun haziran 1948 de hazırladığı ve birkaç değişiklik yapıldıktan sonra 10 Aralık 1948 yılında BM Genel Kurulunun Paris'te yapılan 183. oturumunda kabul edilen 30 maddelik bildiridir.

**Dikkat
Edilmeli**

10 Aralık Dünya İnsan Hakları Günü

İnsan Hakları Bildirgesi'nde bütün devletlerin uyması beklenen başlıkları

1. Güvenlik hakları
2. Adil yargılanma hakkı
3. Özgürlük hakları
4. Eşitlik hakları
5. Sosyal haklar
6. Grup hakları

İNSAN HAKLARI KUŞAKLARI

3 kuşaktır. Her kuşak insan haklarının tarihî ilerleyişi ile ilgilidir. Kuşaklara göre sınıflandırma ilk defa 1979 yılında Karel VASAK tarafından yapılmıştır.

I. KUŞAK HAKLAR (Klasik İnsan Hakları)

- Kişi dokunulmazlığı
- Kişi özgürlükleri ve kişi güvenliği
- Düşünce ve ifade özgürlüğü
- Konut dokunulmazlığı
- Mülkiyet hakkı
- Eşitlik hakkı
- Adil yargılanma ve seçilme hakkı

II. KUŞAK HAKLAR (Sosyal Haklar)

- Çalışma hakkı
- Sendika kurma hakkı
- Grev toplu sözleşme
- Eğitim hakkı
- Sağlık hakkı
- Barınma ve beslenme hakkı
- Kültürel yaşama katılma hakkı

III. KUŞAK HAKLAR (Dayanışma Hakkı)

- Çevre hakkı
- Barış hakkı
- Hayvan hakkı
- İnsanın ortak mirasına sahip çıkma hakkı

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ

4 Kasım 1950 yılında insan hakları bildirisinde bulunan hakları topluca güvence altına almak için Avrupa Konseyi üyelerinin üzerinde anlaştıkları metindir.

Dikkat Edilmeli

Avrupa Konseyi 1949'da kurulmuş hükümetler arası üst kuruluştur. 47 üyesi vardır.
Belarus, Kazakistan, Vatikan hariç Avrupa ülkeleri.

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Avrupa Konseyine bağlı olarak 1959 yılında kurulmuş uluslararası bir mahkemedir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ek protokolleriyle güvence altına alınmış olan temel hakların çiğnenmesi durumunda; bireylerin, toplulukların, tüzel kişilerin ve diğer devletlerin başvurabileceği yargı mercidir.

Dikkat Edilmeli

Mahkeme Fransa Strasbourg şehrinde yer almaktadır.
AİHM görevli Türk yargıç Saadet YÜKSEL
Türkiye AİHM bireysel başvuru hakkı: 1987
Türkiye AİHM zorunlu yargı yetkisini kabul: 1990

